

TOINE HATTINK HAS DEN BOSCH

‘HAS Den Bosch is

Sinds vier jaar trekt de instroom van nieuwe studenten aan Hogeschool HAS Den Bosch weer fors aan. “We zijn van 400 naar 700 nieuwe studenten per jaar gestegen”, zegt Toine Hattink, die per 1 augustus aantreedt als sector-directeur van de opleidingen Tuinbouw en akkerbouw, en Plattelandsvernieuwing. Ook bij de opleiding Tuinbouw en akkerbouw, de belangrijkste toeleverancier van hoger- en middenkader voor de tuinbouw, is vanaf 2008 weer een positieve ontwikkeling te bespeuren.

Tekst:
Gerrit Wildenbeest
Foto's:
René Faas

Met 1850 studenten, een kleine 300 personeelsleden en een veertiental studierichtingen, is HAS Den Bosch een van de kleinere zelfstandige hbo-instellingen. Een decennium geleden werd kleinschaligheid als een nadeel gezien, maar nu de grootschaligheid in onderwijsland op kwalitatieve grenzen stuit, lijkt dit nadeel eerder een voordeel. Voor Toine Hattink (48), per 1 augustus aanstaande benoemd als directeur van de opleidingen Tuinbouw en akkerbouw en Plattelandsvernieuwing ('Green Business School'), is de grootschaligheid een van de redenen waarom sommige hbo's moeite hebben om de kwaliteit van hun opleidingen te kunnen waarborgen. Onlangs bleek uit de rapportages van de onderwijsinspectie en de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie dat er bij ruim de helft van de 26 onderzochte opleidingen wat mis is. Vooral hbo-moloch Inholland (30.000 studenten) moest het ontgelden. Hattink desgevraagd: “Mijn inschatting is dat grote instellingen meer moeite hebben om voldoende garanties te kunnen bieden ten aanzien van de kwaliteit van het onderwijs. Dat heeft te maken met de grote afstandelijkheid, waardoor er minder automatische checks en balances zijn. Je moet dat echt organiseren.”

Het hele hbo-onderwijs lijdt imagoschade door wat nu over Inholland naar buiten komt. Van de 1200 opleidingen zijn er maar 26 onderzocht. Als daar al zoveel mis blijkt te zijn, lijkt het niet gewaagd te veronderstellen dat bij de resterende opleidingen ook wel wat aan de hand zal zijn.

“Tot een maand geleden beschouwden veel hbo's de problemen bij Inholland als een ver van mijn bed show. Nu blijkt er bij 5-6 instellingen wat aan de hand te zijn. Ik vind dat de Inspectie, de HBO-raad en de Accreditatieorganisatie, maar vooral de hogescholen zelf er alles aan moeten doen om de controlemechanismen te versterken. Want iedere hbo-student heeft recht op een objectief hbo-diploma.”

Een van de kritiekpunten op Inholland betreft de alternatieve, individueel ingerichte afstudeerroutes, om zo langstudeerders toch aan een diploma te helpen. Belangrijk, want hbo's worden mede gefinancierd op basis van het aantal afgestudeerden.

“Een student die alsmaar niet afstudeert kost je geld. Dus logisch dat je daar naar kijkt en probeert na te gaan waarom dat alsmaar niet lukt. Een probleem ontstaat als je een afstudeertraject zo vorm

sterk merk'

geeft, dat de student niet aan de officiële eindnormen voldoet. Ik weet zeker dat dit hier op HAS Den Bosch niet gebeurt, dat gaat tegen de beroepseer in van de docenten. Op onze kleinschalige school kennen we onze studenten ook veel te goed om zoiets ongemerkt te laten passeren."

Het competentiegericht onderwijs, waarin de nadruk ligt op vaardigheden in plaats van kennis, de talenten van de student uitgangspunt zijn, er weinig contacturen zijn en de docent is omgeturnd tot coach, zien onderwijsdeskundigen eveneens als oorzaak van de crisis in het hbo-onderwijs. Datzelfde geldt voor de te grote dienstbaarheid aan het bedrijfsleven en het verzinnen van telkens weer nieuwe, modieuze opleidingen om maar studenten aan te trekken.

"Je kunt kenniselementen en vaardigheden los van elkaar aanbieden of gecombineerd in toepassingen - projectonderwijs - zoals dat veel gebeurt in het competentiegericht onderwijs. Bij ons wordt zo'n 50 procent aangeboden in de vorm van afzonderlijke lessen - vaak gewoon klassikaal - de andere helft in de vorm van toepassingen en projecten. Het is steeds zoeken naar een balans en je moet de eindcompetenties van elk onderdeel goed borgen. Ja, op sommige instellingen is het in het verleden wel heel erg naar een kant doorgeschoten. Wat de relatie met het bedrijfsleven betreft: die is heel belangrijk, maar je moet je als onderwijsinstelling wel concentreren op elementen die je het effectiefst in een schoolsetting kunt aanleren. Dat zal dan vaak meer gaan om meer fundamentele kennis en minder om de dingen die je op de eerste werkdag in je nieuwe baan ook wel kunt oppakken. Wat betreft nieuwe opleidingen: we starten dit jaar met Geo Media & Design. Ja, een moderne naam,

maar het wordt misschien wel de meest technische opleiding van de hele HAS. Het wordt een opleiding die echt iets toevoegt aan HAS Den Bosch, het is beslist geen eendagsvlieg. Het gaat over ruimtegebruik en digitale informatie, met bijvoorbeeld een link naar preciselandbouw, en landschapsinrichting."

Welke opleidingen aan HAS Den Bosch trekken de meeste studenten uit de bloembollensector?

"Studenten met interesse voor of afkomstig uit de bloembollensector kiezen meestal voor de opleiding Tuinbouw en akkerbouw. Ik schat dat er jaarlijks tussen de twee en de vijf studenten afstuderen die zich in de richting van bloembollen hebben gespecialiseerd. Binnen Tuinbouw en akkerbouw kun je kiezen voor de afstudeerrichtingen Research and Innovation, Crop & Farm Management, International Business Management, en Agrotechnology. De meeste 'bloembollenstudenten' kiezen voor Crop & Farm Management, maar je hebt er ook die de handels/marketingkant kiezen of echt de technische richting."

De bloembollensector schreeuwt om midden en hoger kader op hbo-niveau. Dan is een uitstroom van 2-5 studenten per jaar wel heel erg weinig.

"Vanuit de opleiding Bedrijfskunde en agribusiness zullen er ook een aantal de bloembollensector binnen stromen. Verder kiest binnen de sinds drie jaar bestaande heel succesvolle opleiding Toegepaste Biologie een kleine groep voor de richting Plant. Die zijn zeker interessant voor de veredelingssector. In totaal denk ik dat jaarlijks toch wel een student of 100 per jaar vanuit deze drie opleidingen de plantaardige sector binnentroomt. Dat was een aantal jaren geleden maximaal 50. De

totale instroom bij de opleiding Tuinbouw en akkerbouw vertoont vanaf 2008 eveneens een stijgende lijn: van rond de 30 toen tot 40-45 nu. Meer in het algemeen zien we de interesse voor onze HAS sterk toenemen. Tot vier jaar geleden stond de instroom voor de heel HAS Den Bosch jaarlijks stil bij 400 studenten. Sinds die tijd neemt de instroom jaarlijks met zo'n 100 per jaar toe tot dit jaar 700 nieuwe studenten."

Bijna een verdubbeling in vier jaar. Hoe verklaar je dat?

"Hogeschool HAS Den Bosch is een sterk merk. En we hebben met Food Design & Innovation en Toegepaste Biologie - 160 studenten dit jaar! - een tweetal zeer succesvolle opleidingen opgezet. Verder hebben we de afgelopen jaren samen met Wageningen UR/Hogeschool Van Hall Larenstein, Hogeschool Inholland/Delft en CAH Dronten veel aan promotie gedaan, onder andere via de uitgifte van de glossy Green iD - voor een derde gefinancierd door LNV, PT en eigen middelen - gericht op havo-, vwo- en mbo-scholieren."

Wat is de gedachte achter deze glossy?

"Je hebt mensen die een opleiding puur om de inhoud en uit interesse volgen. Die studenten heb je al, daar hoeft je je met je promotie niet op te richten. Met de glossy richten we ons op carrièrestudenten, die met een studie een leuke baan willen vinden. Als je een leuke baan na je hbo-opleiding wilt, overweeg dan eens de HAS, dat is de filosofie erachter."

Wat zijn de uitdagingen waar-aan je als sectordirecteur de komende jaren wilt werken?

"De meeste aandacht gaat uiteraard uit naar het heden: hoe ontwikkelt de arbeidsmarkt zich, wat wensen de werkgevers, wat willen de studenten en hoe kunnen we daar met ons onderwijs bij aan-

sluiten. Als school zullen we onder leiding van onze nieuwe bestuursvoorzitter Dick Pouwels ons ook moeten bezinnen over de vraag hoe we de organisatie aanpassen als we over een paar jaar anderhalf keer zo groot zijn. Hoe houden we de voordelen van onze kleine schaal overeind bij de onmiskenbaar schaalvergroting? Kijk je verder - over een termijn van 30-40 jaar - dan zie je aantal vraagstukken opdoemen, waar je tijdig mee bezig zult moeten houden. De wereldbevolking gaat naar 9 miljard mensen in 2050, hoe willen we die blijven voeden? Daar horen vraagstukken bij omtrent ruimtegebruik, efficiënte landbouwmethoden. Gaan we de richting uit van stadslandbouw inclusief daktuinen of wordt het telen van producten in gecontroleerde laboratoriumomstandigheden naar PlantLab-model de trend? En welke eisen stellen we aan openbaar groen? Biedt de 'biobased economy' - energie uit planten - een oplossing als over enkele decennia de olie- en gasvoorraden opraken? Genoeg uitdagingen!"

Ir. Toine Hattink (48) studeerde Tropisch Cultuurtechniek aan Wageningen UR en later in de avonduren Bedrijfseconomie. Hij gaf vervolgens tien jaar les op een middelbare tuinbouwschool. Elf jaar geleden kwam hij bij HAS Den Bosch waar hij zich naast zijn docentschap bedrijfseconomie ook met beleidszaken bezighield. Zo was hij nauw betrokken bij de nieuwe opleiding International Agribusiness & Global Development en de Kenniskring Wereldvoedselvoorziening.